

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN SALDA GÖLÜ ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI PROJESİ

1.1. Projenin Tanımı ve Amacı

İklim değışikliğinin, Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi'ne etkilerinin belirlenmesi ve belirlenen unsurlara göre söz konusu alan için alınması gereken tedbirlerin ortaya konulması ve uyum kapasitesinin artırılmasıdır.

-İklim değışikliğinin olumsuz etkilerine karşı karasal ve sucul ekosistemlerin etkilenebilirlik derecesinin belirlenmesi ve iklim değışikliğinin etkilerinin azaltılmasında önemli bir yeri olan ekosistem hizmetlerinin sürdürülebilir kalkınma açısından etkisini içeren bir değerlendirme yapılacaktır.

-İklim değışikliğinin olumsuz etkilerine karşı Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin hem karasal hem de göl alanı ölçeğinde uyum kapasitesinin güçlendirilmesi, iklim değışikliğinin etkilerinin azaltılmasında önemli bir yeri olan korunan alanların gelecek nesillere aktarılması sürecinde izlenecek yol haritası belirlenecek, anayasal bir hak olan sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının güvence altına alınması adına ülke geneline yaygınlaştırılacak projeler için tecrübe/veri tabanı oluşturulacaktır.

Projeyle; mevcut korunan alanların iklim değışikliğinden kaynaklanabilecek etkilenebilirliğinin belirlenmesi ve bu unsurlara göre söz konusu alanlar için alınacak önlemlerin belirlenmesi hedeflenmektedir.

Salda Gölü

1.2. Projenin Kapsamı

Ülkemiz biyoçeşitlilik ve korunan alanlar bakımından zengin olmakla birlikte iklim değişikliğinin etkilerinden fazlaca etkilenen Akdeniz Havzasında bulunması ile de dikkat çekici bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla korunan alanların iklim değişikliği etkilerine karşı etkin yönetimi için veri bankası, strateji ve eylem planlarının oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Birleşmiş Milletler Biyoçeşitlilik Sözleşmesine göre korunan alanlar, iklim değişikliği ile uyum ve mücadele anlamında sundukları karbon yutağı olma özelliklerinden ötürü de oldukça büyük önem taşımaktadırlar. Proje kapsamında korunan alanların iklim değişikliğine karşı hassasiyetlerin indikatörlerin belirlenmesine mevcut, olası, potansiyel risklere karşı eylem planlarının geliştirilmesine, rehabilitasyon ve kurtarma temelli çalışmaların yapılmasına gereksinim duyulmaktadır.

İklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı ekosistemlerinin etkilenebilirlik derecesinin belirlenmesi ve iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasında önemli bir yeri olan ekosistem hizmetlerinin sürdürülebilir kalkınma açısından etkisini içeren bir değerlendirme yapılabilecektir.

- Korunan alanların iklim değişikliğinin etkileri bağlamında uygulanabilir stratejilerin ve strateji yol haritasının belirlenmesi,
- Korunan alanlarda uyum kapasitesi yüksek yönetim uygulamalarının belirlenmesi,
- Korunan Alanların iklim değişikliğinin etkilerinden kaynaklanabilecek olumsuzlukları belirleme ve bu olumsuzlukların azaltılmasına yönelik eylem planı oluşturması,

Bu proje ile; karasal ve tatlı su ekosistemlerinin rehabilitasyonu, ekolojik koridorlar vb. konularda somut veriler elde edilerek gerekli teşhislerin konulması kolaylaşacak ve yerinde tedbirlerin alınması sağlanacaktır.

Numune Alma çalışmaları

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN TUZ GÖLÜ ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI PROJESİ

1.2. Projenin Tanımı ve Amacı

İklim değışikliğinin, Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi'ne etkilerinin belirlenmesi ve belirlenen unsurlara göre söz konusu alan için alınması gereken tedbirlerin ortaya konulması ve uyum kapasitesinin artırılmasıdır.

İklim değışikliğinin olumsuz etkilerine karşı karasal ve sucul ekosistemlerin etkilenebilirlik derecesinin belirlenmesi ve iklim değışikliğinin etkilerinin azaltılmasında önemli bir yeri olan ekosistem hizmetlerinin sürdürülebilir kalkınma açısından etkisini içeren bir değerlendirme yapılacaktır.

-İklim değışikliğinin olumsuz etkilerine karşı Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin hem karasal hem de göl alanı ölçeğinde uyum kapasitesinin güçlendirilmesi, iklim değışikliğinin etkilerinin azaltılmasında önemli bir yeri olan korunan alanların gelecek nesillere aktarılması sürecinde izlenecek yol haritası belirlenecek, anayasal bir hak olan sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının güvence altına alınması adına ülke geneline yaygınlaştırılacak projeler için tecrübe/veri tabanı oluşturulacaktır.

Projeyle; mevcut korunan alanların iklim değışikliğinden kaynaklanabilecek etkilenebilirliğinin belirlenmesi ve bu unsurlara göre söz konusu alanlar için alınacak önlemlerin belirlenmesi hedeflenmektedir.

Özel Çevre Koruma Bölgesine ait görüntüler

1.2. Projenin Kapsamı

Ülkemiz biyoçeşitlilik ve korunan alanlar bakımından zengin olmakla birlikte iklim değişikliğinin etkilerinden fazlaca etkilenen Akdeniz Havzasında bulunması ile de dikkat çekici bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla korunan alanların iklim değişikliği etkilerine karşı etkin yönetimi için veri bankası, strateji ve eylem planlarının oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Birleşmiş Milletler Biyoçeşitlilik Sözleşmesine göre korunan alanlar, iklim değişikliği ile uyum ve mücadele anlamında sundukları karbon yutağı olma özelliklerinden ötürü de oldukça büyük önem taşımaktadırlar. Proje kapsamında korunan alanların iklim değişikliğine karşı hassasiyetlerin indikatörlerin belirlenmesine mevcut, olası, potansiyel risklere karşı eylem planlarının geliştirilmesine, rehabilitasyon ve kurtarma temelli çalışmaların yapılmasına gereksinim duyulmaktadır.

İklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı ekosistemlerinin etkilenebilirlik derecesinin belirlenmesi ve iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasında önemli bir yeri olan ekosistem hizmetlerinin sürdürülebilir kalkınma açısından etkisini içeren bir değerlendirme yapılabilecektir.

- Korunan alanların iklim değişikliğinin etkileri bağlamında uygulanabilir stratejilerin ve strateji yol haritasının belirlenmesi,
- Korunan alanlarda uyum kapasitesi yüksek yönetim uygulamalarının belirlenmesi,
- Korunan Alanların iklim değişikliğinin etkilerinden kaynaklanabilecek olumsuzlukları belirleme ve bu olumsuzlukların azaltılmasına yönelik eylem planı oluşturması,

Bu proje ile; karasal ve tatlı su ekosistemlerinin rehabilitasyonu, ekolojik koridorlar vb. konularda somut veriler elde edilerek gerekli teşhislerin konulması kolaylaşacak ve yerinde tedbirlerin alınması sağlanacaktır.

Numune Alma çalışmaları

DATÇA HURMASI (*Phoenix theophrastii* Greuter) KORUMA VE İZLEME

PROJESİ -2025/2026

Bakanlığımızın (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) Özel Çevre Koruma Bölgelerine yönelik yürütmüş olduğu koruma faaliyetlerinin bir parçası olarak Muğla ili sınırları içerisinde yer alan ÖÇK Bölgeleri dahilinde doğal olarak yayılış gösteren, ancak yerleşim alanları arasında kalmış, dolayısıyla antropojenik etkilere maruz kalan ve turizm faktörlerinden çok fazla etkilenen Datça Hurması (*Phoenix theophrastii* Greuter) popülasyonlarının izlenmesi ve korunması, lokasyon ve habitat durumunun araştırılması, var ise tehditlere yönelik önlemlerin araştırılması ve mücadele yöntemlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

FETHİYE-GÖCEK VE KÖYCEĞİZ-DALYAN ÖZEL ÇEVRE KORUMA
BÖLGELERİNDE YAŞAYAN GÖCEK SEMENDERİ (*LYCIASALAMANDRA*
***FAZILAE*) TÜRÜNÜN KORUNMASI VE İZLENMESİ PROJESİ – 2025**

Fethiye-Göcek ve Köyceğiz-Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgelerinde yaşayan Göcek Kara Semenderi (*Lyciasalamandra fazilae*) türünün, koruma ve izlenmesi hedeflenmektedir. Fethiye-Göcek ve Köyceğiz-Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgelerinde yaşayan nesli tehdit ve tehlike altındaki Göcek Kara Semenderi (*Lyciasalamandra fazilae*) türünün yaşam alanlarının bilimsel çalışmalara dayalı olarak, daha güvenilir, sağlıklı ve korunur hale getirilerek, bu türün popülasyonunu artırmak, bu türe ait tehditlerin ve türün devamlılığı için ihtiyaçlarının neler olduğunu tespit etmek proje hedefinde yer almaktadır.

Habitat gözlemleri, *L. f. ulfetae* alttürünün kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları içerisindeki karstik kaya galerilerini kullandığını, nominal alttürün (*L. f. fazilae*) ise maki ve kızılçam karışımı habitatlarda, benzer şekilde karstik kaya yarıklarına bağlı yaşadığını ortaya koymuştur.

GÖKSU DELTASI ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ SULAK ALAN VE KARASAL ALAN EKOSİSTEM İZLEME FİZİBİLİTE REVİZYON PROJESİ

Proje ile; Sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin koruma-kullanma dengesi gözetilerek belirli bir plan dahilinde sürdürülebilir korunmasını, yönetimini ve kullanımını sağlamak, ekosistemler, türler ve yaşam alanlarının sürekliliğini sağlamak, doğal değerler ve biyolojik çeşitlilik unsurlarının temel özellikleri ve bu özelliklerin bütünleştirdikleri peyzajların sürekliliğini sağlamak, insan baskısı, diğer kullanımlar ve talepler nedeniyle oluşan/oluşacak biyolojik çeşitlilik kayıplarını azaltmada gerekli tedbirleri almak amacıyla izleme çalışmaları yapmaktır.

15.12.2021 Tarihinde tamamlanan Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi Sulak Alan ve Karasal Alan Ekosistem Rehabilitasyon çalışması fizibilite raporunda alanda rehabilitasyona yönelik uygulanacak restorasyon faaliyetlerinin etkinliğinin kontrol edilebilmesi amacı ile restorasyon faaliyetlerinin uygulama aşamalarının öncesinde, uygulama sürecinde ve sonrasında yapılacak kapsamlı bir ekosistem gözlem çalışmasının yapılmasının gerektiği belirtilmiştir.

Bu çalışma ile birlikte fizibilite raporunda da belirtilen uygulama öncesi izleme çalışmalarının ivedilikle başlaması ve alana müdahale edilmeden ekosistemin özellikle sulak alan sistemlerinin tüm bileşenleri ve bu yapıların işleyişi analiz edilerek, restorasyon ile birlikte olası etkiler modellenerek alanda oluşacak ekosistem ve habitatta meydana gelebilecek değişimlerin izlenmesi amaçlanmıştır.

Proje kapsamında;

- ✓ Çevre kirliliği ve sorunları

- ✓ Balıkçılık kaynaklı sorunlar
- ✓ Akgöl-Paradeniz bağlantısının kontrol altına alınması
- ✓ Drenaj kanallarından gelen besin girdilerinin azaltılması
- ✓ Tarımda gübre ve pestisit kontrolü, iyi tarım uygulamaları
- ✓ Göksu Nehrinden Akgöl'e temiz tatlı su tahsisi
- ✓ Deniz Kaplumbağaları üreme kumsallarının korunması
- ✓ Habitat restorasyonu (Sazlık ve ağaçlandırma çalışmaları)
- ✓ Sürdürülebilir kullanım yaklaşımlarının önceliklendirilmesi çalışmaları yapılmıştır.
- ✓ Yapay üreme adalarının oluşturulmuştur.

BELEK, PATARA, GÖKSU DELTASI, FETHİYE-GÖCEK, KÖYCEĞİZ-DALYAN, ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGELERİNDE KUMSAL ALANLARINDA DENİZ KAPLUMBAĞALARI İZLEME PROJESİ 2025

Deniz kaplumbağaları uluslararası sözleşmeler ile koruma altında olan hayvan türlerinden biridir. Genel Müdürlüğümüzün en önemli koruma çalışmalarından birisi olan Deniz Kaplumbağalarının Korunması ve İzlenmesi Projesi 2025 yılında da Göksu, Belek, Patara, Fethiye Göcek, Köyceğiz Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgelerinde devam etmektedir. Dünya üzerinde yaşayan sekiz tür deniz kaplumbağasından iki türü (*Caretta caretta* ve *Chelonia mydas*) Ülkemiz Akdeniz kıyılarındaki kumsallara çıkarak yumurta bırakmaktadır. Bu nedenle Türkiye, Akdeniz'deki deniz kaplumbağası popülasyonlarının devamlılığı için önemlidir. Yumurtadan çıkan her deniz kaplumbağasının üremek ve yuva yapmak için tekrar yumurtadan çıktığı kumsala döndüğü bilinmektedir. Bu nedenle deniz kaplumbağalarının üreme bölgesi olan Özel Çevre Koruma Bölgelerinde koruma faaliyetleri aksamadan yürütülmektedir.

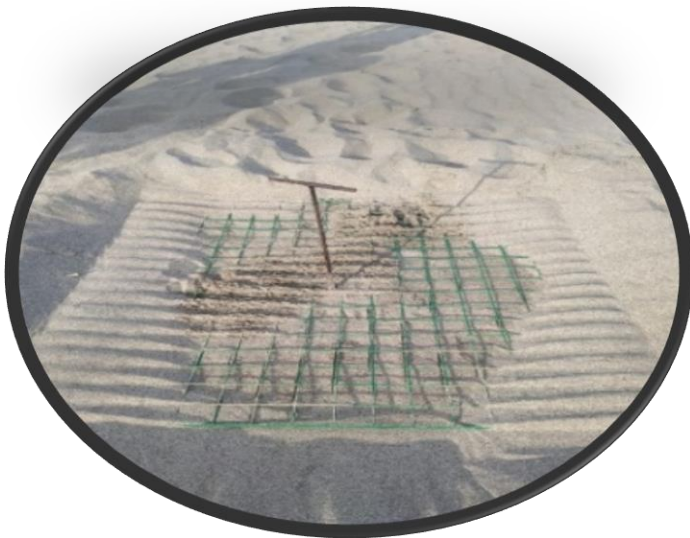
Ülkemizde Deniz kaplumbağalarının yuva yaptığı 21 kumsal koruma altında olup, bunlardan beşi (Köyceğiz–Dalyan, Fethiye–Göcek, Patara, Belek ve Göksu Deltası) Özel Çevre Koruma Bölgeleri dahilinde olduğundan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının görev ve sorumluluğundadır. Diğer kumsallar Tarım ve Orman Bakanlığının görev ve sorumluluğundadır. Bu kumsal alanlarında, deniz kaplumbağalarını koruma ve izleme çalışmaları 1989 yılından beri düzenli olarak yapılmış ve bu çalışmalar neticesinde deniz kaplumbağalarının yuva sayılarında önemli artışlar sağlanmıştır.

Koruma faaliyetleri kapsamında; Deniz kaplumbağalarının yuvaları kum üstü ve kum altı kafesler ile koruma altına alınmakta, yuvaların sıcaklığı ve nem oranları ölçülmekte, yumurtlamaya çıkan hayvanların gözleme dayalı muayeneleri yapılarak markalanmaktadır. Ayrıca bölgeyi ziyarete gelen misafirler bilgilendirilmekte, kumsalın gece saat 20:00 ile 05:00 saatleri arasında kullanmaları engellenmekte, kumsallarda düzenli olarak temizlik faaliyetleri yapılmaktadır.

Bakanlığımız tarafından 5 koruma bölgesinde Deniz kaplumbağalarına yönelik yürütülen koruma faaliyetleri sonucunda denize ulaşabilen yavru sayıları; 2020 yılında 47.503 adet, 2021 yılında 132.195 adet, 2022 yılında 62.131 adet, 2023 yılında 106.592 adet, 2024 yılında 178.066, **2025** yılında da yapılan çalışmalar neticesinde **106.348** adet birey olmuştur.

2025 yılı sezonuna ait veriler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

2025	Belek	Patara	Fethiye-Göcek	Göksu Deltası	Köyceğiz-Dalyan	Toplam
Yuva sayısı	2.026	757	131	76	770	3.760
Yavru çıkışı	15.000	41.484	6.328	5.624	37.912	106.348

MUĞLA İLİ (KÖYCEĞİZ-DALYAN, FETHİYE-GÖCEK, DATÇA-BOZBURUN, VE GÖKOVA) ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGELERİNDE KARAKULAK (CARACAL CARACAL) POPÜLASYONLARININ İZLEMESİ VE ARAŞTIRILMASI PROJESİ-2025/2026

Dünya’da Orta Asya’nın Batısı, Arap Yarımadası ve Afrika’da görülen, ülkemizin güneybatısında izole olmuş ve karasal ekosistem için önemli kilit türlerden biri olan, maki ve kızılçam bitki örtüsünün hakim olduğu alanlarda, ılıman iklimde yaşayan ve etçil beslenen, besin zincirinde çok önemli bir yere sahip ve doğadaki otçul beslenen türleri dengede tutarak doğal bitki örtüsünün de korunmasını sağlayan Karakulak (*Caracal caracal*) türünün; Köyceğiz-Dalyan, Fethiye-Göcek, Datça-Bozburun ve Gökova Özel Çevre Koruma Bölgelerindeki popülasyonlarının araştırılması, izlenmesi ve korunması amaçlanmıştır.

Son yıllarda yaşanan büyük orman yangınları türün ana habitatı olan bölgedeki Kızılçam ve maki birlikteliklerine büyük bir zarar vermiştir. Türkiye’de nesli tehlike altında olan türler arasında yer alan Karakulakların (*Caracal caracal*), bu çalışma ile yangınlardan sonra bölgedeki son durumunun tespiti, habitat kayıplarına bağlı olarak dağılımlarındaki olası değişiminin tespiti, türün bölgedeki popülasyon yoğunluğunun tespiti, türe yönelik insan kaynaklı güncel tehditlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

KUM ZAMBAĞI (PANCRATIUM MARITIMUM) KORUMA VE İZLEME PROJESİ (2025)

Kum Zambağı (*Pancratium maritimum*) türünün Göksu Deltası ÖÇKB, Belek ÖÇKB ve Patara ÖÇKB'deki yayılış durumlarını tespit etmek ve envanterlerini çıkararak bu türün gelişiminde ve yayılışında olumsuz etkileri olan "sınırlayıcı faktörler" ile tehdit edici (biyotik ve abiyotik) faktörlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bakanlığımızın (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) Özel Çevre Koruma Bölgelerine yönelik yürütmüş olduğu koruma faaliyetlerinin ekosistem üzerindeki somut verilerini görebilmek için Göksu Deltası ÖÇKB, Belek ÖÇKB ve Patara ÖÇKB'deki yayılış gösteren Kum Zambağı'nın (*Pancratium maritimum*) izlenmesi ve korunması, habitat durumunun araştırılması, lokasyonu, var ise tehditlere yönelik önlemlerin araştırılması ve mücadele yöntemlerinin belirlenmesini kapsamaktadır.

2020 ve 2025 yılları arasında Göksu Deltası, Belek ve Patara Özel Çevre Koruma Bölgelerinde yürütülen izleme çalışmaları, *Pancratium maritimum* popülasyonlarının genel olarak artış eğilimi gösterdiğini ortaya koymuştur. Üç bölgede de türün tohum oluşturma kapasitesi yaklaşık %95 düzeyinde olup, uygun ekolojik koşullar sağlandığında yüksek bir yenilenme ve adaptasyon potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

PAMUKKALE TRAVERTENLERİNDEKİ MİKROORGANİZMALARIN

İZLENMESİ VE ARAŞTIRILMASI PROJESİ

Pamukkale travertenleri, estetik değerlerinin yanı sıra jeolojik, biyolojik ve ekolojik süreçlerin birlikte işlediği canlı bir sistem olup, son yıllarda traverten yüzeylerinde gözlenen gri, yeşil ve sarımsı tonlardaki renk değişimleri ile yüzey bozulmaları bu hassas dengenin etkilendiğini göstermektedir. Bu değişimlerin önemli nedenlerinden birinin, travertenlerin oluşumunda ve beyaz renginin korunmasında rol oynayan mikroorganizma topluluklarındaki değişimler olduğu değerlendirilmektedir. Bu proje ile Pamukkale travertenlerinde bulunan mikroorganizmaların çeşitliliği ve işlevleri ortaya konularak, renk değişimlerinin biyolojik nedenlerinin belirlenmesi, traverten oluşumuna olumlu veya olumsuz etki eden mikroorganizmaların tespiti ve turizm baskısı ile çevresel faktörlerin mikrobiyal ekosistem üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. İki yıllık izleme sürecinde traverten yüzeylerinden, su birikintilerinden ve renk değişimi gözlenen alanlardan mikrobiyal örnekler alınacak; aynı alanlardan bentik makroomurgasız canlılar toplanarak ekosistem bütüncül olarak değerlendirilecektir. Su sıcaklığı, pH, iletkenlik, çözünmüş oksijen, iyonlar, ağır metaller ve organik kirleticiler izlenecek; Yeni Nesil Dizileme (16S metagenomik analiz) ile mikroorganizma çeşitliliği belirlenecek ve biyomineralizasyon yeteneğine sahip bakteriler izole edilip tanımlanacaktır. Turizm baskısının yüksek olduğu alanlar ile kontrol bölgeleri karşılaştırılarak elde edilen tüm veriler çok değişkenli istatistiksel analizler (PCA, CCA) ile değerlendirilecektir. Sonuçların Pamukkale travertenlerinin korunması, restorasyonu ve biyoteknolojik temelli iyileştirme çalışmalarına bilimsel altyapı sağlaması hedeflenmektedir.

TUZ GÖLÜ ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ TÜR VE HABİTATLARIN
ARAŞTIRILMASI, HARİTALANMASI, KORUNMASI VE İZLENMESİ
PROJESİ-2025

Flamingo (*Phoenicopterus roseus*)

Bozkır kartalı (*Aquila nipalensis*)

Toy (*Otis tarda*)

Bakanlığımızın (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) Özel Çevre Koruma Bölgelerine yönelik yürütmüş olduğu koruma faaliyetlerinin ekosistem üzerindeki somut verilerini görebilmek için, Türkiye'deki flamingo varlığının devamlılığının sağlanması adına Tuz Gölü'ndeki üreme kolonilerinin korunması büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, Tuz Gölü ÖÇKB sınırları dâhilinde bozkır iklimine uyum sağlamış ve çevresel faktörlerden en çok etkilenen türler olan Flamingo (*Phoenicopterus roseus*), Toy (*Otis tarda*), Bozkır kartalı (*Aquila nipalensis*) popülasyonlarının her sene araştırılması, izlenmesi ve korunması hedeflenmiştir.

Her sene yürütülen söz konusu proje kapsamında, 2025 yılında da belirtilen türlerin izlenmesi, türlere yönelik önemli tehditlerin belirlenmesi, alandaki su seviyesinin, sucul besinlerin ve su kalitesinin incelenmesi, bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması hedeflenmiştir. Bu sene izleme çalışmaları Konya/Ankara ve Aksaray olarak iki bölgeye ayrılmış olup, Konya/Ankara kısmında yapılan Flamingo gözlem ve arazi çalışmaları sonucunda kreş ve yuva noktasında 180 yavru birey tespit edilmiştir. 2024 yılı izlemelerinde ise 4.311 yavru birey tespit edilmiştir. 2024 yılı sayımlarıyla (4.311 yavru) kıyaslandığında bu yılki üreme düşük olmakla birlikte, kuluçka alanının kuruma ve predasyon baskısına rağmen aktif olduğu belirlenmiştir. Gelişimini tamamlayan yavru bireyler herhangi bir tehdit altında kalmadan ülkemizden göç etmişlerdir.

2025 yılında yapılan Toy Kuşu gözlem ve arazi çalışmalarında, 25.06.2025 tarihinde Gölyazı-Şeytanyaylası arasında ergin erkek birey gözlenmiş, lek alanı olarak değerlendirilebilecek açıklık alanda uzun süreli kur davranışı kaydedilmiştir. 2024 yılında yapılan Toy Kuşu gözlem ve arazi çalışmalarında ise sadece Temmuz ayında Tersakan Gölü'nün kuzeyinde üç birey uçarken görülmüştür. 2022 - 2023 yıllarında yapılan Bozkır Kartalı gözlem ve arazi çalışmalarında ise Eskil ve Gölyazı ile Tuz Gölü arasındaki bölgede bir yuva içerisinde bir yavru tespit edilmiş olup, 2024 yılı arazi çalışmalarında iki yavru birey ve ebeveynleri alanda tespit edilmiştir. 2025 yılı izlemelerinde ise, Haziran 2025'te Tersakan ve Bolluk Gölü çevresinde iki aktif yuva alanı belirlenmiş, her iki yuvada da ikişer yavru gözlenmiştir. Yuvalarda yapılan gözlemlerde yavruların 15-20 günlük olduğu, beslenme davranışlarının normal seyrettiği kaydedilmiştir. Aksaray bölümü sınırlarında yapılan kuş gözlemlerinde, izlemesi yapılan 3 kuş türünün dışında toplam 49 kuş türü kaydedilmiş, özellikle Bozkır delicesi, Kızkuşu, Kır kırlangıcı, Bozkır toygarı ve İbibik türleri alanda yaygın olarak gözlenmiştir.

Genel olarak, 2025 yılı izleme sonuçları; su rejimindeki değişimler, otlatma baskısı ve insan faaliyetlerinin, bölgedeki biyolojik çeşitlilik üzerinde olumsuz etkiler yarattığını göstermektedir. Buna karşın, kritik türlerin (Flamingo, Toy, Bozkır Kartalı) alandaki varlığının sürmesi, ekosistemin halen koruma potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

SEVGİ ÇİÇEĞİ KORUMA VE İZLEME PROJESİ

Proje ile; Mogan Gölü çevresinde yetişen Sevgi Çiçeği (*Cyanus tchihatcheffii*) popülasyonunun araştırılması, korunması, tehditlerin ve koruma tedbirlerinin belirlenmesi ve tanıtımının yapılması amaçlanmıştır.

Proje Kapsamında;

- ✓ 15 Nisan-15 Temmuz tarihleri arasında haftada 2 gün alanda çiçek gelişimi takip edilmiş ve raporlanmıştır.
- ✓ Tohumlar olgunlaştığında alanda tohum örnekleri toplanmış ve bu örneklerin ayaklanmasına devam edilmektedir. Ayıklanan tohumlar dormansinin etkisinin ortadan kaldırılması için +4c de saklanarak bir sonraki yıl için ekime hazır hale getirilmiş ve uygun ortamda saklanmaktadır.
- ✓ 2023 yılında biçme ve sürme uygulaması yapılan alanlarda ve müdahale edilmeyen alanda birim alana düşen birey sayıları karşılaştırılmıştır.
- ✓ Tohum predasyonunun belirlenmesi amacıyla alana dört adet kafes yerleştirilmiş, bu alandan alınan kapitulomlarla kontrol alanında bulunan kapitulumlardaki tohum sayıları belirlenmek üzere kapitulomlar toplanmıştır, sayım çalışmaları devam etmektedir.
- ✓ Koruma alanının florası ve florayı oluşturan bitkilerin yüzde örtüşlerini belirlemek için Nisan-Mayıs ve Haziran aylarında arazi çalışmaları yapılmış ve bitki örnekleri toplanmıştır. Bu bitkilerin teşhisleri devam etmekte olup çalışma sonunda alanın doğallığı literatürdeki geçmiş dönem verileri ile karşılaştırılacaktır.
- ✓ Toprak tohum bankasının araştırılması için tür rezerv alanında seçilen 4 metrekare ilk dört kuadratta olgunlaşan tohumların alana dökülmesi engellenmiştir, Önümüzdeki yıllarda bu alanda yetişen *Cyanus tchihatcheffii* bireyleri takip edilecektir.
- ✓ Alanda deneme amaçlı biçilecek ve sürülecek alanlar tespit edilip işaretleme yapılmıştır.

